509

UCHWAŁA NR VII/46/2019

RADY POWIATU SZTUMSKIEGO

Z DNIA 30 KWIETNIA 2019 ROKU

w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2019-2021"

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a oraz art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2019r. poz. 511) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018r. poz. 998) Rada Powiatu Sztumskiego uchwala, co następuje:

§1

Przyjmuje się „Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2019- 2021" w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Sztumskiego.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

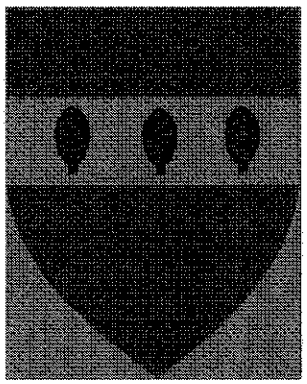
PRZEWODNICZĄCA
Rady Powiatu Sztumskiego
Dobrosława Frączek

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.
W związku z powyższym, podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

Załącznik
do uchwały Nr VII/46/2019
Rady Powiatu Sztumskiego
z dnia 30 kwietnia 2019r.

PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE SZTUMSKIM NA LATA 2019-2021

Sztum 2019

SPIS TREŚCI

I WSTĘP 1

II SYSTEM WSPARCIA RODZINY 2

III ORGANIZACJA PIECZY ZASTĘPCZEJ 7

3.1. Rodzinna piecza zastępcza w Powiecie Sztumskim 9

3.2. Instytucjonalna piecza zastępcza w Powiecie Sztumskim 17

3.3 Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej 18

3.4 Finansowanie pieczy zastępczej 19

V CELE I ZADANIA PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE SZTUMSKIM NA LATA 2019-2021..... 21

VI LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W LATACH 2019-2021 29

VII ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU 29

VIII BENEFICJENCI PROGRAMU 29

IX REALIZATORZY PROGRAMU 29

X MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU 30

5 43

I. WSTĘP

System wpierania rodziny i pieczy zastępczej zakłada, że wychowanie dziecka powinno odbywać się w jego naturalnym środowisku, czyli w rodzinie. System ten podejmuje działania profilaktyczne oraz doskonali metody pracy z rodziną w celu pozostawienia dziecka w rodzinie naturalnej lub jego powrotu do niej. Jeżeli wszelkie środki mające na celu pomóc rodzinie zostały już wykorzystane i nie przyniosły oczekiwanego efektu dziecko trafia do pieczy zastępczej. Zanim nastąpi procedura odebrania dziecka rodzinie naturalnej, która jest ostatecznością, gmina podejmuje działania w kierunku pomocy rodzinie, która przeżywa trudności w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Pobyt dziecka w rodzinie zastępczej powinien być krótkoterminowy oraz sprawić, aby rodzice biologiczni poprawili swoją sytuację życiową oraz stworzyli dziecku odpowiednie warunki do prawidłowego rozwoju. W przypadku biernej postawy rodziców naturalnych następuje uregulowanie sytuacji prawnej dziecka poprzez pozbawienie rodziców władzy rodzicielskiej oraz rozpoczęcie procedury adopcyjnej celem znalezienia małoletniemu rodziny przysposabiającej.

Dzisiejszy system pieczy zastępczej zakłada dalszy rozwój pieczy zastępczej oraz zapewnia rodzinom zastępczym odpowiednie wsparcie merytoryczne.

Mając na uwadze powyższe niniejszy „Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2019-2021", zakłada realizację celu głównego, który brzmi: ***efektywny rozwój systemu pieczy zastępczej ze szczególnym naciskiem na wychowanie dziecka w rodzinnej formie opieki oraz doskonalenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.*** Cel ten został rozwinięty na 4 cele szczegółowe:

1. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu.
2. Efektywna promocja rodzicielstwa zastępczego - pozyskiwanie nowych kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe oraz zawodowe.
3. Zwiększenie wsparcia dla rodzin zastępczych, wychowanków pieczy zastępczej oraz kadry wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
4. Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej.

Dla zrealizowania wyżej wymienionych założeń w dalszym ciągu konieczna jest współpraca różnych instytucji, organizacji oraz rodzin zastępczych.

Niniejszy program jest zgodny z założeniami „ Strategii rozwiązywania problemów społecznych Powiat Sztumski 2016-2021" przyjętej Uchwałą Nr XVII/103/2016 Rady Powiatu Sztumskiego z dnia 29 marca 2016 roku. Wyznaczone cele znajdują również swoje odzwierciedlenia w „Wojewódzkim programie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej na lata 2014-2020" przyjętym w dniu 27 października 2014 roku przez Sejmik Województwa Pomorskiego.

Tworząc program uwzględniono dane statystyczne głównie z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie, ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu sztumskiego, a także ujęto postulaty przedstawicieli tych instytucji, jak również rodzin zastępczych.

II. SYSTEM WSPARCIA RODZINY

System wsparcia rodziny skoncentrowany jest w szczególności na rodzinach, które narażone są na wystąpienie trudności w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych względem dzieci. Przewiduje on również działania pomocowe w odniesieniu do rodzin, w których owe trudności już występują.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) wyszczególnia następujące formy wsparcia rodziny:

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego, jak również przyczyny kryzysu w rodzinie,
- wzmocnienie roli w funkcji rodziny,
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- podnoszenie świadomości w obszarze planowania i funkcjonowania rodziny,
- pomoc w integracji rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążenie do reintegracji rodziny.

Ustawodawca zakłada następujące formy wspierania rodziny opierające się na:

- asystenturze rodziny,
- rodzinach wspierających,
- placówkach wsparcia dziennego.

Organizacją pracy z rodziną zajmuje się gmina bądź podmiot, któremu zgodnie z art. 190 wyż. cyt. ustawy organ jednostki samorządu terytorialnego zleca realizację tegoż zadania.

Formy pracy z rodziną opierają się w szczególności na:

- konsultacji i poradnictwie społecznym,
- terapii i mediacji,
- usługach dla rodzin z dziećmi, w tym usługach opiekuńczych oraz specjalistycznych,
- pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,
- organizowania dla rodzin spotkań mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji.

Uzyskane od poszczególnych ośrodków pomocy społecznej dane przypadając na lata 2016-2018 pozwoliły na zobrazowanie funkcjonowania systemu pomocy rodzinie na terenie powiatu sztumskiego.

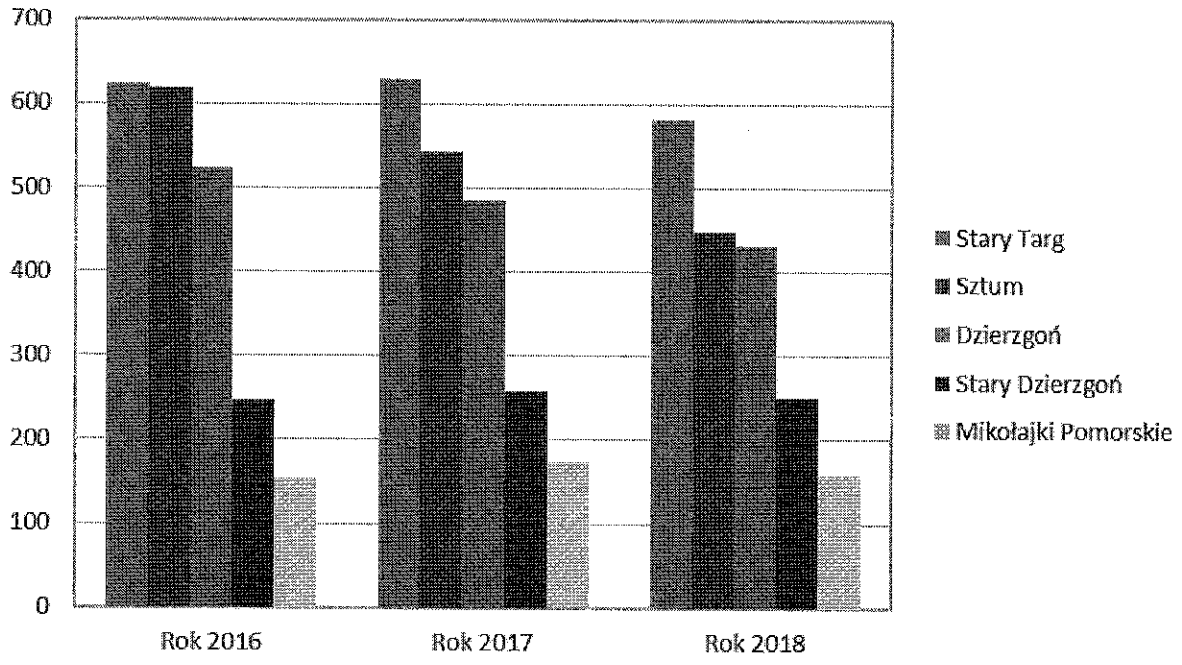
Tab. nr 1 przedstawia ilość rodzin w powiecie sztumskim, korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych gminach w latach 2016 – 2018.

Tab. nr 1. Ilość rodzin korzystających z pomocy społecznej

	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej		
Gminy	**2016**	**2017**	**2018**
Sztum	619	544	449
Dzierzgoń	523	486	432
Mikołajki Pomorskie	153	174	159
Stary Targ	623	630	582
Stary Dzierzgoń	247	258	251

Źródło: dane OPS

Poniższy wykres jest graficznym zobrazowaniem danych z tabeli nr 1. - wykazuje on, iż największy odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2016 przypada w gminach Stary Targ, Sztum oraz Dzierzgoń. Rok 2017 oraz 2018 zarysowuje widoczny spadek ilości rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach Sztum oraz Dzierzgoń. W gminach Stary Dzierzgoń oraz Mikołajki Pomorskie analizowane dane z przełomu trzech lat wykazują zrównoważoną ilość rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Wyk. nr 1. Ilość rodzin korzystających z pomocy społecznej

Wsparcie asystenta ma na celu przygotowanie rodziny do samodzielnego pokonywania trudności życiowych, zwłaszcza ukierunkowania na właściwe postępowanie w kwestii opieki i wychowania dzieci.

Asystent rodziny wspiera ją w jej środowisku, jego głównym zadaniem jest nie dopuścić do oddzielenia dziecka od rodziny lub umożliwić jak najszybszy powrót dziecka

umieszczonego w pieczy zastępczej do domu rodzinnego.

Asystent rodziny towarzyszy rodzicom we wprowadzaniu zmian w ich myśleniu, zachowaniu oraz działaniu – zmian, które konieczne są do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci.

Tab. nr 2. Liczba zatrudnionych asystentów rodzin i liczba rodzin objętych ich wsparciem w latach 2016 – 2018

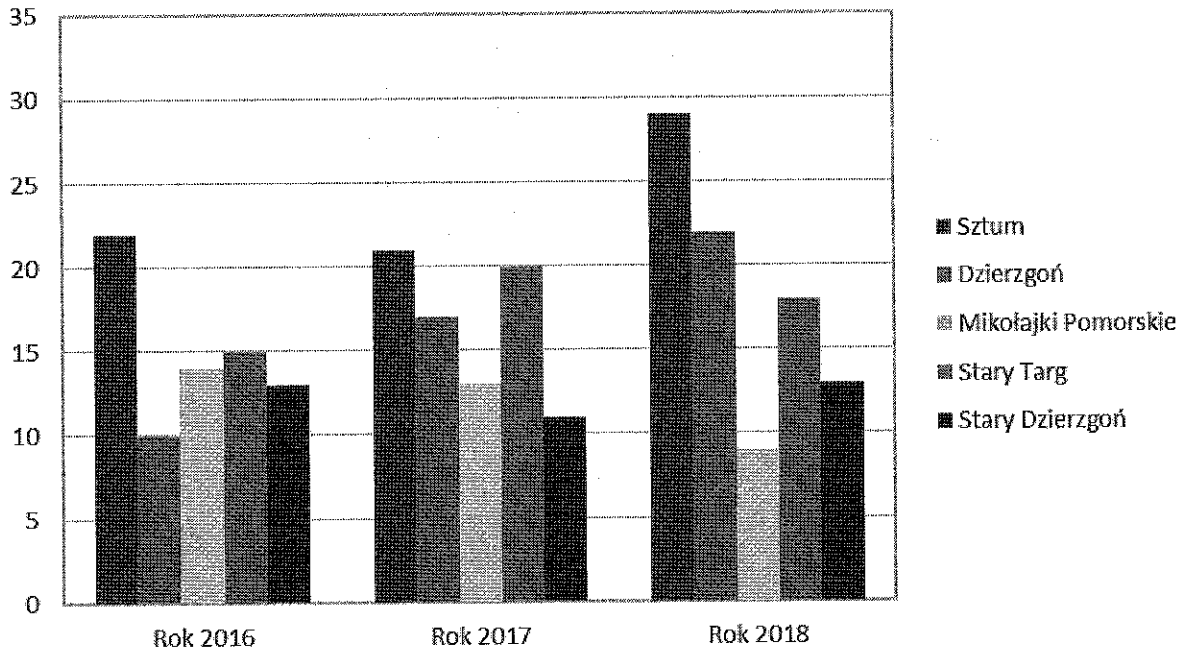
	Liczba asystentów rodzin			**Liczba rodzin objętych wsparciem**		
Gminy	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Sztum	5	3	3	22	21	29
Dzierzgoń	1	2	2	10	17	22
Mikołajki Pomorskie	1	1	1	14	13	9
Stary Targ	1	1	1	15	20	18
Stary Dzierzgoń	1	1	1	13	11	13

Źródło: dane OPS

Poniższy wykres jest graficznym zobrazowaniem części danych z tabeli nr 2 - wykazuje on, iż największą tendencję zwyżkową w ilości rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny na przełomie analizowanych trzech lat wykazują gminy Sztum oraz Dzierzgoń, co jednoznacznie przekłada się na ilość osób piastujących powyższe stanowisko.

W gminach Stary Targ oraz Stary Dzierzgoń zarówno spadek jak i przyrost ilości rodzin w stosunku, do których zastosowano wsparcie w postaci asystentury, w przeciągu trzech lat plasuje się na zrównoważonym poziomie. Tendencję spadkową wykazuje gmina Mikołajki Pomorskie.

Wyk. nr 2. Liczba zatrudnionych asystentów rodzin i liczba rodzin objętych ich wsparciem w latach 2016 – 2018

5 18

Poprzez placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wpierające, gmina realizuje zadania stanowiące istotny element środowiskowych działań profilaktycznych oraz pomocowych dla rodzin ubogich i zagrożonych ubóstwem, wychowujących dzieci, zmagających się jednocześnie z trudnościami w wypełnianiu funkcji rodzicielskich, niewydolnością wychowawczą, obarczonych problemami związanymi z przemocą zarówno fizyczną, jak i psychiczną bądź uzależnieniami.

Placówki wsparcia dziennego w powiecie sztumskim wspomagające rodziców w wychowaniu i edukacji oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dla dzieci funkcjonują na terenie gmin:

- Dzierzgoń - „Młodzieżowy Klub Opiekuńczy".
- Stary Dzierzgoń - „ Twórcza Chata".

W latach 2016 – 2018 rodziny wspierające zatrudnione były jedynie z ramienia Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sztumie.

W mieście i gminie Sztum rodziny wspierane są również poprzez następujące działania:

- realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Sztum na lata 2019-2021, którego celem jest wspieranie rodziny naturalnej już w początkowych etapach występowania problemów opiekuńczo – wychowawczych,
- pomoc terapeuty ds. uzależnień, psychologa, specjalisty ds. przemocy w ramach Punktu Konsultacyjnego „ KROKUS",
- Punktu Konsultacyjnego Poradnictwa Rodzinnego w ramach projektu „RAZEM MOŻEMY WIĘCEJ" - wspomagającego rozwój usług społecznych w gminie Sztum,
- Klubu Integracji Społecznej.

W gminie Mikołajki Pomorskie rodziny borykające się z problemami dotyczącymi uzależnień od alkoholu wspierane są poprzez funkcjonujący „Zespół ds. profilaktyki alkoholowej"

W pozostałych gminach prócz działań Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych, pracę z rodziną oraz dzieckiem realizowano przede wszystkim poprzez pracę socjalną, pomoc psychologiczną, poradnictwo prawne, kursy z zakresu aktywizacji zawodowej.

W latach 2016 - 2018 udzielone wsparcie rodzinom w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza środowiskiem rodzinnym przedstawiało się następująco:

- MOPS w Dzierzgoniu udzielił wsparcia 5 rodzinom poprzez asystenta rodziny,
- M-GOPS w Sztumie udzielił wsparcia 7 rodzinom poprzez asystenta rodziny oraz wzmożoną pracę socjalną,
- GOPS w Starym Targu udzielił wsparcia 2 rodzinom poprzez asystenta rodziny oraz psychologa,
- GOPS w Mikołajkach Pomorskich oraz Starym Dzierzgoniu nie udzielały pomocy.

Skuteczność powyższych działań potwierdzają dane statystyczne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szumie – w roku 2018 jedenaścioro dzieci powróciło pod opiekę rodziców biologicznych, w związku z powyższym stosowane działania należy nie tylko podtrzymywać, co zwiększać ich zakres.

W większości gmin forma pracy z rodziną skoncentrowana jest na konsultacji i poradnictwie specjalistycznym – psychologicznej, prawnej oraz pracy socjalnej.

W ramach opracowania niniejszego programu przedstawicieli poszczególnych ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu sztumskiego poproszono o wskazanie „jakie działania należy podejmować w celu zmniejszenia liczby dzieci trafiających do pieczy zastępczej"?

Większość zapytanych udzieliła jednoznacznej odpowiedzi wskazując na to, iż w pomocy i wsparciu rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych istotne jest nawiązanie współpracy przedstawicieli różnych służb, instytucji, placówek czy organizacji działających na rzecz rodziny.

Poszczególne ośrodki pomocy społecznej wskazały również na konieczność wdrożenia następujących działań:

- wypromowania idei wsparcia oraz pomocy w formie rodzin wspierających,
- prowadzenia szkoleń, treningów, kursów podnoszących umiejętności w zakresie kompetencji społecznych, rodzicielskich i partnerskich, poszerzających wiedzę w zakresie tematyki rozwojowej dziecka oraz twórczego spędzania czasu z nimi,
- integracji społeczności lokalnej poprzez organizację wspólnych akcji, wyjazdów,
- podniesienia skuteczności egzekwowania przymusowego leczenia odwykowego osób w rodzinie dotkniętych alkoholizmem.

Ponadto we wszystkich gminach z terenu powiatu sztumskiego opracowane oraz uchwalone zostały Programy Wspierania Rodziny obejmujące lata 2018 – 2021.

Umieszczenie dziecka w instytucjonalnej bądź rodzinnej pieczy zastępczej jest najbardziej dotkliwą formą integracji ze strony sądu we władzę rodzicielską, będącą następstwem utrzymujących się, rażących zaniedbań w sferze opiekuńczo – wychowawczej przy jednoczesnym wdrożeniu i stosowaniu wszelkich środków pomocy rodzicom dziecka.

Jednym z przedsięwzięć mających na celu uniknięcie konieczności pobytu dziecka poza rodziną biologiczną jest ograniczenie władzy rodzicielskiej poprzez poddanie jej wykonywania stałemu nadzorowi kuratora sądowego.

Poniższa tabela prezentuje liczbę rodzin oraz nieletnich w latach 2016 – 2018 wobec, których zastosowano środek zapobiegawczy w postaci nadzoru kuratora.

Tab. nr 3. Liczba rodzin oraz nieletnich objętych nadzorem kuratora na terenie powiatu sztumskiego w latach 2016 – 2018

Rok	**Liczba rodzin objętych nadzorem wraz z liczbą dzieci**		**Nieletni objęci nadzorem**
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	
2016	127	221	64
2017	129	215	66
2018	129	216	63

Źródło: sprawozdawczość Zespołu Kuratorów Rodzinnych w Kwidzynie.

Liczba nadzorowanych rodzin w latach 2017 - 2018 w stosunku do roku 2016 wzrosła, jest to przykład, iż pomimo wdrażanych systemów pomocowych w stosunku do rodzin borykających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, nastąpiła konieczność zastosowania ostatecznego środka, mającego na celu uniknięcie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, w postaci ograniczenia władzy rodzicielskiej w formie nadzoru kuratora sądowego – ochrona dobra dziecka następuje tu przy jednoczesnej, dalszej pomocy rodzicom w ukierunkowaniu ich na prawidłowe wykonywanie obowiązków związanych z rodzicielstwem.

III. ORGANIZACJA PIECZY ZASTĘPCZEJ

Piecza zastępcza ustanawiana jest w przypadku niemożności sprawowania opieki nad dzieckiem przez rodziców biologicznych. Dziecko zostaje umieszczane w pieczy zastępczej w oparciu o postanowienie wydane przez właściwy sąd. W uzasadnionych przypadkach, jeśli istnieje pilna konieczność możliwe jest umieszczenie dziecka na wniosek rodziców biologicznych dziecka lub za ich zgodą. Innym sposobem umieszczenia jest zawarcie umowy pomiędzy rodziną zastępczą, rodzinnym domem dziecka, a właściwym starostą. W przypadku zawarcia powyższej umowy starosta zobowiązany jest do niezwłocznego zawiadomienia sądu. Kolejną możliwością dotyczącą umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest umieszczenie w wyniku własnej prośby dziecka, osoby trzeciej lub interwencji pracownika socjalnego, kuratora.

Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej gwarantuje wszystkim dzieciom ochronę ich praw kierując się zasadą dobra dziecka. W ramach tej zasady Rzeczpospolita Polska zobowiązana jest do ochrony praw dzieci, a w szczególności „ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją". W myśl Konstytucji „dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych. W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są zobowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka".

Dziecko umieszczone w pieczy zastępczej posiada te same prawa jak dzieci przebywające w rodzinie biologicznej. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy określa szczegółowo prawa wychowanka rodziny zastępczej. „Obowiązek i prawo wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, jego wychowania i reprezentowania w tych sprawach, a w szczególności w dochodzeniu świadczeń przeznaczonych na zaspokojenie jego potrzeb, należą do rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka albo kierującego placówką opiekuńczo-wychowawczą, regionalną placówką opiekuńczo-terapeutyczną lub interwencyjnym ośrodkiem preadopcyjnym. Pozostałe obowiązki i prawa wynikające z władzy rodzicielskiej należą do rodziców dziecka".

Piecza zastępcza organizowana jest przez powiat oraz sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Zajmuje się przygotowaniem dzieci do samodzielnego życia, a także ma za zadanie nauczyć je jak pokonywać trudności życiowe oraz postępować zgodnie z zasadami akceptowalnymi społecznie. Opieka zastępcza umożliwia wychowankom nawiązywanie i utrzymywanie bliskich, pozytywnych relacji, kontaktów z rodziną, rówieśnikami oraz stara

się zrekompensować im poczucie straty, złagodzić skutki separacji. Piecza zaspokaja wszelkie potrzeby dzieci, poczynając od emocjonalnych, materialno-bytowych, zdrowotnych, kończąc na kulturalno-rekreacyjnych i edukacyjnych.

Dziecko obejmowane jest pieczą zastępczą do momentu ukończenia 18 roku życia, lub jeśli się uczy może przebywać w pieczy do 25 roku życia.

Rodzinna piecza zastępcza

Wśród form rodzinnej pieczy zastępczej wyróżniamy:

1. Rodziny zastępcze spokrewnione (dziadkowie lub pełnoletnie rodzeństwo dziecka przebywającego w pieczy zastępczej).
2. Rodziny zastępcze niezawodowe (dalsi krewni lub osoby niespokrewnione).
3. Rodziny zastępcze zawodowe (w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego lub specjalistyczne).
4. Rodzinne domy dziecka.
5. Rodziny pomocowe (dzieci umieszczane w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka, np. w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu).

Elementami systemu pieczy zastępczej w powiecie są również organizator rodzinnej pieczy zastępczej, jako podmiot odpowiedzialny za organizację, rozwój i wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu oraz koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, jako osoba, którą zatrudnia organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

System ten ma sprzyjać rozwojowi rodzinnych form pieczy zastępczej, które stanowią preferowaną jej formę. Powiat (Starosta) wyznacza organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, który odpowiada za rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz ich organizację, szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych. Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej może być wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu (np. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie) lub podmiot, któremu zlecił realizację wyżej wymienionych zadań.

Do zadań koordynatora należy w szczególności:

1. Udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej.
2. Przygotowywanie we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku.
3. Pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu.
4. Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej.
5. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.
6. Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.
7. Przedstawienie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy

zastępczej.

Instytucjonalna piecza zastępcza

1. Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego, rodzinnego.
2. Regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne.
3. Interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dzieciom i młodzieży całodobową opiekę i wychowanie, a także zaspokaja ich potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne. Gwarantuje wychowankom dostęp do kształcenia dostosowanego do ich wieku i możliwości rozwojowych. Opisywana placówka obejmuje małoletnich działaniami terapeutycznymi oraz zapewnia im możliwość korzystania z przysługujących świadczeń zdrowotnych. Placówka wspólnie z asystentem rodziny realizują przygotowany planu pomocy dziecku. Skupiają się również na umożliwianiu podopiecznym kontaktu z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej. Nadrzędnym celem jest podejmowanie działań w celu powrotu dziecka do rodziny, jednakże gdy dziecko ma uregulowaną sytuację prawną – znalezienia mu rodziny adopcyjnej.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) umieszcza się dzieci powyżej 10 roku życia, jednakże w niektórych przypadkach jest możliwość umieszczenia dziecka poniżej 10 roku życia. W powyżej opisywanej placówce nie może przebywać więcej niż 14 dzieci.

3. 1. Rodzinna piecza zastępcza w Powiecie Sztumskim

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy obejmują opieką nie więcej niż 15 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje swoje obowiązki w wymiarze zadaniowego czasu pracy. W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie zatrudnionych jest 3 koordynatorów oraz specjalista ds. pracy z rodziną. Na dzień 31 grudnia 2018 r. koordynatorzy mieli pod opieką łącznie 43 rodziny (14, 14, 15), natomiast specjalista ds. pracy z rodziną 32.

W pracy koordynatora występują różne trudności. Bywa, iż koordynator wizytując rodziny zastępcze zauważa pewne nieprawidłowości które mogą nie być dostrzegane z punktu widzenia opiekuna zastępczego. Rady ze strony koordynatora nie zawsze są odbierane w sposób pozytywny. Rodziny zastępcze czasami nie odczuwają tego, że koordynator działa kierując się dobrem dziecka oraz czynności podejmowane przez pracownika nie służą ukazywaniu braku kompetencji lecz udzielenia pomocy do sprawowania jeszcze lepszej opieki nad dzieckiem. Funkcja koordynatora powiązana jest ze stresem oraz odpowiedzialnością. Narażenie na ciągły stres może prowadzić do wypalenia zawodowego.

Istnieje potrzeba systematycznej pracy psychologa z koordynatorami, celem zapobiegania powyższemu. Problemem jest również komunikacja z dziećmi z rodzin zastępczych, ponieważ nawiązanie relacji z nimi wymaga czasu i wytrwałości z uwagi na ich przeżycia, skrytość oraz brak zaufania do osoby dorosłej. Wyżej wymieniony problem dotyka również rodzin zastępczych, w związku z tym, iż wychowankowie często sprawiają trudności wychowawcze. Rodzice zastępczy są także narażeni na wypalenie zawodowe. Kolejnym bardzo ważnym problemem utrudniającym pracę koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest brak psychologa zatrudnionego w wymiarze pełnego etatu. Podczas nagłych sytuacji mających miejsce bardzo często jest potrzeba wyjazdu koordynatora do rodziny zastępczej wraz z psychologiem, co w obecnej sytuacji nie jest możliwe. Problem braku psychologa przekłada się na funkcjonowanie rodzin zastępczych w przypadku sytuacji kryzysowych wymagających nagłej pomocy specjalistycznej. Rodziny zastępcze borykają się również z problemami edukacyjnymi dzieci, zdrowotnymi oraz kontaktami z rodzicami biologicznymi.

Koordynator współpracuje z asystentem rodziny od początku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej poprzez wspólne przygotowanie planu pomocy dziecku, omawianie sytuacji dziecka podczas posiedzeń Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka oraz podejmowanie działań mających na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej.

Organizacja pieczy zastępczej jest zadaniem własnym powiatu. Poniżej przedstawione zostaną tabele, które zawierają liczbę rodzin zastępczych ogółem, liczbę rodzin zastępczych uwzględniając poszczególne ich typy oraz liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na przełomie 2016-2018 roku.

Tab. nr 4. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci (stan na 31 grudnia)

2016		**2017**		**2018**	
Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin
153	79	156	79	140	76

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Reasumując powyższe dane liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w 2018 roku jest nieznacznie mniejsza w porównaniu do lat poprzednich. Może to świadczyć o tym, iż rodziny biologiczne od 2016 roku otrzymują świadczenie „500+", co widocznie poprawiło ich sytuację materialno-bytową oraz dało możliwość samodzielnego sprawowania opieki nad dziećmi. Ponadto dużą rolę odgrywa wsparcie Ośrodków Pomocy Społecznej. Dzięki wzmożonej pracy z rodziną biologiczną pojawia się szansa na odzyskanie praw rodzicielskich. Liczba rodzin na przełomie 2016-2018 roku maleje. Oznacza to, iż w ciągu 3 lat zgłosiło się bardzo mało kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Tab. nr 5. Struktura rodzin zastępczych w Powiecie Sztumskim w latach 2016-2018 (stan na 31 grudnia)

Forma rodzinnej pieczy zastępczej	**2016**		**2017**		**2018**	
	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin
Rodziny spokrewnione	46	36	51	37	45	34
Rodziny niezawodowe	46	27	42	26	38	26
Rodziny zawodowe	40	10	44	10	34	9
Rodziny zawodowe specjalistyczne	5	2	5	2	4	2
Rodziny zawodowe Pogotowia rodzinne	3	2	3	2	3	2
Rodzinne domy dziecka	13	2	11	2	16	3
Łącznie	**153**	**79**	**156**	**79**	**140**	**76**

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Biorąc pod uwagę powyższe dane na terenie naszego powiatu zdecydowaną większość stanowią rodziny zastępcze spokrewnione – 45 % tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie lub rodzeństwo. Rodziny zastępcze niezawodowe to 34 %, natomiast zawodowe 12 %. W rodzinach zastępczych zawodowych może przebywać jednocześnie 3 dzieci, jednakże w 3 rodzinach zastępczych przebywa więcej podopiecznych. Z uwagi na powyższe należy rozważyć zasadność tworzenia kolejnych rodzinnych domów dziecka, celem uzyskania możliwości umieszczania większej ilości dzieci. W związku z powyższym niezbędna jest skuteczna promocja rodzicielstwa zastępczego, celem pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe.
W 2018 r. na wniosek rodziny zastępczej zawodowej ustanowiono ją rodzinnym domem dziecka, dzięki temu na terenie naszego powiatu funkcjonują 3 rodzinne domy dziecka.
Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych maleje z uwagi na to, iż dzieci wracają pod opiekę biologicznych rodziców. Jest to związane ze wzmożoną pracą danego ośrodka pomocy społecznej z rodziną zastępczą. W Powiecie Sztumskim obecnie nie funkcjonują rodziny pomocowe z uwagi na brak chętnych do pełnienia powyższej funkcji.

W ciągu trzech lat do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie zgłosiła się

jedna rodzina wyrażająca gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Obecnie ta rodzina ma pod opieką troje dzieci. W opisywanym okresie zostało wydanych około 10 zaświadczeń kwalifikacyjnych, jednakże byli to kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, którzy zostali wskazani przez Sąd. Były to rodziny wyrażające wolę pełnienia opieki wyłącznie nad dziećmi swoich krewnych. Pomimo promocji rodzicielstwa zastępczego oraz starań PCPR w dalszym ciągu istnieje deficyt kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Być może jest to spowodowane obawą przed odpowiednim wypełnianiem funkcji rodziny zastępczej oraz niepokojem o pomyślną realizację procesu kwalifikacyjnego.

Na poniższej tabeli przedstawione zostanie rozmieszczenie rodzin zastępczych na terenie poszczególnych gmin na dzień 31.12.2018 r.

Tab. nr 6. Rozmieszczenie rodzin zastępczych na terenie poszczególnych gmin na dzień 31.12.2018 r.

Gmina	Rodz. zast. spokrewnione	Rodz. zast. niezawodowe	Rodz. zast. zawodowe	Rodz. zast. zawodowe specjalistyczne	Rodz. zast. zawodowe pogotowia rodzinne	Rodzinne domy dziecka	Łącznie
Sztum	10	8	2	1	-	-	**21**
Dzierzgoń	11	7	3	1	1	2	**25**
Mikołajki Pomorskie	3	3	1	-	-	1	**8**
Stary Targ	7	5	-	-	-	-	**12**
Stary Dzierzgoń	3	3	3	-	1	-	**10**

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Najwięcej spokrewnionych rodzin zastępczych zamieszkuje teren gminy Sztum i Dzierzgoń. W wyżej wymienionych gminach najwięcej jest również rodzin niezawodowych. Największa ilość rodzin zawodowych mieści się w gminie Dzierzgoń i Stary Dzierzgoń, najmniej w gminie Mikołajki Pomorskie, natomiast w gminie Stary Targ nie ma żadnej rodziny zastępczej zawodowej.

W Powiecie Sztumskim funkcjonują dwa pogotowia rodzinne. Mieszczą się w gminach Dzierzgoń i Stary Dzierzgoń. Na terenie naszego powiatu istnieją dwie rodziny zawodowe specjalistyczne, w gminie Sztum oraz Dzierzgoń. Ponadto dysponujemy trzema rodzinnymi domami dziecka (2 w Dzierzgoniu, 1 w Mikołajkach Pomorskich).

Tab. nr 7. Pobyt dzieci w pieczy zastępczej, stan na 31.12.2018 r.

	Liczba dzieci						
Wyszczególnienie	Dzieci umieszczone	Do 3 m-cy	Powyżej 3 do 6 mc-y	Powyżej 6 do 12 mc-y	Powyżej 1 roku do 2	Powyżej 2 lat do 3 lat	Powyżej 3 lat

	w pieczy zastępczej				lat		
Rodziny spokrewnione	45	0	1	3	7	7	27
Rodziny niezawodowe	38	2	1	1	2	4	28
Rodziny zawodowe	34	0	0	2	3	1	28
Rodziny zawodowe specjalistyczne	4	0	0	0	0	0	4
Rodziny zawodowe Pogotowia rodzinne	3	0	0	2	1	0	0
Rodzinne domy dziecka	16	0	0	3	2	1	10

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Zgodnie z powyższą tabelą w rodzinach zastępczych spokrewnionych 60% dzieci przebywa dłużej niż 3 lata, w rodzinach niezawodowych 74%, natomiast w zawodowych aż 82% wychowanków. Świadczy to o tym, iż w większości przypadków dzieci przebywają w rodzinach zastępczych długoterminowo.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie oraz Ośrodki Pomocy Społecznej podejmują szereg działań mających na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej, jednakże rodzice często wykazują bierną postawę wobec dziecka, co powoduje konieczność pozostania dzieci w rodzinie zastępczej długoterminowo przynajmniej do uzyskania przez nich pełnoletności. W 2018 r. do rodzin biologicznych wróciło 11 dzieci z rodzin zastępczych oraz 5 dzieci zostało przysposobionych.

W rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego większość dzieci przebywało do 12 miesięcy, co świadczy o tym, iż pogotowie jest tymczasową formą opieki nad dzieckiem, do momentu uregulowania sytuacji prawnej tj. do czasu powrotu dziecka do rodziny biologicznej, adopcji lub umieszczenia w rodzinie zastępczej długoterminowej. Według ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dziecko może przebywać w pogotowiu rodzinnym do 8 miesięcy, jednakże za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej pobyt ten może trwać dłużej w przypadku wystąpienia takiej konieczności tj. do uregulowania sytuacji dziecka, co nastąpiło w naszym

powiecie.

Z danych zgromadzonych w PCPR w roku 2018 wynika, iż 25 dzieci posiada orzeczenie o niepełnosprawności, co stanowi 16% wychowanków pieczy zastępczej. Jest to niewielki odsetek, jednakże rodzice zastępczy, mający pod opieką dziecko niepełnosprawne powinni ukończyć dodatkowe szkolenie związane ze specyfiką pracy z dzieckiem z niepełnosprawnością.

Rodziny zastępcze mają postawione trudne zadanie, jakim jest wychowanie dzieci pochodzących z różnych środowisk. Są to dzieci często zaniedbane emocjonalnie, skrzywdzone przez najbliższych, często posiadające szereg zaburzeń, zagrożone niedostosowaniem społecznym, z trudnościami edukacyjnymi. Praca z takim dzieckiem wymaga specjalistycznej wiedzy oraz obarcza rodziców zastępczych ogromną odpowiedzialnością. Pomimo codziennych trudności, z którymi boryka się środowisko zastępcze, rodziny z zaangażowaniem wypełniają swoje obowiązki, mając na uwadze dobro dziecka.

W przypadku wystąpienia trudności wychowawczych rodziny zastępcze mają możliwość korzystania ze specjalistycznej pomocy psychologa dyżurującego w PCPR zatrudnionego na umowę zlecenie, który oferuje indywidualną opiekę psychologiczną dla wychowanków oraz konsultacje dla opiekunów zastępczych. Ponadto psycholog raz w miesiącu organizuje dla opiekunów zastępczych grupę wsparcia w celu wzmocnienia ich kompetencji wychowawczych, zapewnienia możliwości wymiany doświadczeń oraz oferuje pomoc w rozwiązywaniu problemów. Obecnie grupa wparcia realizowana jest dla 3 typów rodzin łącznie, średnia z opisywanego okresu wynosi 9 osób uczestniczących w spotkaniach na miesiąc. Jest to bardzo niska frekwencja. Z uwagi na powyższe istnieje wyraźna potrzeba rozbicia grup wsparcia na 3 odrębne dla poszczególnych rodzajów rodzin. Dałoby to możliwość omawiania konkretnych problemów dla danej grupy, z uwzględnianiem ich potrzeb, co mogłoby spowodować wzrost osób uczestniczących w spotkaniach. Wsparcie psychologa dla rodziców borykających się z narastającymi trudnościami wychowawczymi u coraz większej ilości młodzieży jest konieczne oraz istnieje potrzeba wzmożonej pracy z podopiecznymi, co wiąże się z koniecznością zwiększenia ilości godzin psychologa w PCPR. Dodatkowo istnieje zasadność dyżurowania psychologa w naszym Centrum codziennie, z uwagi na to, iż bardzo często mają miejsce sytuacje, w których wychowankowie oraz rodziny niezwłocznie wymagają wsparcia psychologicznego.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie zatrudniony jest odrębny psycholog również na umowę zlecenie, który zajmuje się przeprowadzaniem diagnoz psychofizycznych dzieci. W dalszym ciągu istnieje zapotrzebowanie na dokonywanie diagnoz wychowanków z uwagi na przypływ dzieci do pieczy zastępczej. Korzystne byłoby przeprowadzanie diagnoz przez psychologa, który jest w stałym kontakcie z dzieckiem oraz zna jego zachowania, problemy, a także potrzeby. Nadmieniamy, iż powyższa funkcja psychologa powinna być sprawowana w wymiarze pełnego etatu. Powyższe umożliwiłoby również pracownikom PCPR uzyskanie wsparcia ze strony psychologa w formie grup wsparcia oraz superwizji.

524

Rodziny zastępcze korzystają również z pomocy psychoterapeuty, który w przypadku zaistnienia takiej konieczności konsultuje wychowanków w Centrum Psychoterapii w Elblągu oraz obejmuje ich wsparciem terapeutycznym. Cykl spotkań z dzieckiem finansowany jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Po zakończonej terapii specjalista przekazuje rodzinie opinię psychologiczną, w której zawarte są zalecenia do dalszej pracy z dzieckiem. W dalszym ciągu istnieje potrzeba kontynuacji powyższej formy pomocy.

Rodziny zastępcze mają możliwość skorzystania z porad radcy prawnego, który dyżuruje w PCPR 2 razy w miesiącu. W 2018 roku 6 rodzin zastępczych regularnie korzystało z jego porad. Dodatkowo kadra PCPR również miała możliwość skorzystania z tych usług, co znacznie umożliwiło im efektywne wykonywanie pracy.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewnia rodzinom zastępczym możliwość udziału w szkoleniach. W latach 2016 – 2018 były realizowane szkolenia o następującej tematyce:

2016 rok

- Radzenie sobie z wypaleniem zawodowym.
- Pierwsza pomoc przedmedyczna.
- Komunikacja z dzieckiem w pieczy zastępczej.

2017 rok

- Wsparcie dziecka w procesie usamodzielnienia.
- Komunikacja z dzieckiem w okresie dojrzewania sprawiającym trudności wychowawcze.

2018 rok

- Rodzina zastępcza spokrewniona – jej specyfika, rola i zadania.
- Potrzeby rozwojowe dzieci w różnym wieku i sposoby ich zaspokajania.
- Zrozumieć dziecko z RAD.
- Współczesne technologie, a ich wpływ na rozwój dzieci i młodzieży.

Szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze 2016 – 2018 r.

2016 rok – 1 szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, w którym wzięło udział 6 osób, 6 osób otrzymało kwalifikację.

2017 rok – 1 szkolenie w którym wzięło udział 10 osób, 5 osób otrzymało kwalifikację (dwie osoby z terenu innego powiatu).

2018 rok – 2 szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, dzięki którym 4 osoby otrzymały kwalifikację.

Szkolenia i wsparcie dla wychowanków rodzin zastępczych:

- Wszystko o procesie usamodzielnienia – szkolenie dla wychowanków rodzin

zastępczych.

- Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci – trening umiejętności społecznych.
- Spotkania terapeutyczne dla dzieci.
- Psychoterapia dziecka z zaburzeniami zachowania.

Wycieczki i różne wydarzenia organizowane dla dzieci:

- Oceanarium Gdynia.
- Centrum Nauki Eksperyment w Gdyni.
- Piknik z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w Starym Dzierzgoniu.
- Multikino w Elblągu.
- Piknik z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w Mikołajkach Pomorskich.
- Miasteczko Westernowe w Grudziądzu.
- Kino w Sztumie.
- Zabawa Mikołajkowa w "Kulkolandii" w Sztumie.
- Piknik z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w Dzierzgoniu.
- Szadowo Młyn - dwie wycieczki.
- Jumpcity Gdańsk.
- Spotkanie Mikołajkowe dla dzieci z pieczy zastępczej w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie.
- Dzień Dziecka z wędką w Krzewsku.

Celem organizacji powyższych imprez oraz wyjazdów była integracja dzieci z pieczy zastępczej oraz rodzin. Podczas udziału w organizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wydarzeniach wychowankowie rodzin zastępczych nawiązali pozytywny kontakt. Rodzice zastępczy oprócz integracji uzyskali również możliwość rozmowy w swoim gronie oraz wymiany doświadczeń. Głównym celem realizowania dni otwartych oraz wyjazdów jest umilenie czasu dzieciom, które przeżyły traumatyczne chwile w przeszłości. Jest to pewnego rodzaju rekompensata oraz możliwość dobrej zabawy, nabywania nowych, radosnych doświadczeń, a także kształtowania umiejętności społecznych i budowania relacji.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przekazuje do Ośrodka Adopcyjnego Fundacji „Dla Rodziny" ul. Myśliwskie Wzgórze 18A/2, 80-283 Gdańsk informacje o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

Tab. nr 8. Zgłoszenia dzieci do Ośrodka Adopcyjnego

Dzieci zgłaszane do Ośrodka Adopcyjnego			
Rok	2016	2017	2018
Ilość zgłoszeń	4	4	12
Ilość adopcji	0	0	5

Źródło: dokumentacja Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Z upływem lat wzrasta ilość dzieci, które zostały przysposobione. W latach 2016 i 2017 r. łącznie zgłoszono do Ośrodka 8 dzieci, jednakże żadne z nich nie zostało przysposobione. Natomiast w 2018 r. zgłoszono 12 wychowanków, a 5 dzieci znalazło rodziny adopcyjne, w tym troje oraz dwoje rodzeństwa. Pomimo wyrażenia zgody przez opiekunów prawnych oraz zastępczych na przysposobienie międzynarodowe w ciągu 3 lat nie doszło do żadnych adopcji zagranicznych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie stale współpracuje z Ośrodkiem Adopcyjnym Fundacji „Dla Rodziny", monitorując sytuację dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, przekazując Ośrodkowi informacje na temat aktualnej sytuacji dzieci. Przedstawiciele Ośrodka zapraszani są na posiedzenia Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka. Uczestniczą w spotkaniu, gdy jest to niezbędne.

3. 2. Instytucjonalna piecza zastępcza w Powiecie Sztumskim

Na terenie powiatu sztumskiego funkcjonują dwie całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, tj. Dom dla Dzieci w Szropach oraz Dom dla Dzieci w Dzierzgoniu. Obie placówki prowadzone są przez Fundacje Społeczną „Bona Fide" w Dzierzgoniu.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze dysponują 28 miejscami (po 14 miejsc). Na dzień 31 grudnia 2018 r. w Domu dla Dzieci w Szropach przebywało 14 dzieci (w tym 3 wychowanków skierowanych do Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych), w wieku od 7 do 17 roku życia. Natomiast w Domu dla Dzieci w Dzierzgoniu przebywało 12 wychowanków, w wieku od 6 do 19 roku życia. Dzieci poniżej 10 roku życia zostały umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej, ze względu na fakt, iż skierowane do placówki zostało także ich starsze rodzeństwo.

Do całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych w roku 2018 skierowano 14 dzieci. Większość z nich stanowiły rodzeństwa. Do placówek opiekuńczo-wychowawczych skierowano także dzieci przebywające w rodzinach zastępczych, sprawiające problemy natury wychowawczej, podopiecznych zagrożonych niedostosowaniem społecznym, a także zdemoralizowanych. Obecnie toczą się sprawy sądowe odnośnie demoralizacji 5 wychowanków, istnieje możliwość, iż zostaną oni skierowani do młodzieżowych ośrodków wychowawczych. W związku z tym, iż coraz częściej u młodzieży występuje zjawisko demoralizacji, zasadne jest rozważenie możliwości przeszkolenia kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych odnośnie pracy z podopiecznymi stwarzającymi poważne trudności wychowawcze oraz realizowania różnorodnych form terapii dla dzieci.

W opisywanym roku usamodzielniło się 9 pełnoletnich wychowanków, którzy opuścili placówkę i założyli własne gospodarstwo domowe. W roku 2018 nie miały miejsca powroty dzieci do rodziny naturalnej oraz adopcje. W rodzinnej pieczy zastępczej następowały powroty podopiecznych do środowiska biologicznego oraz adopcyjnego, ze względu na fakt, iż w rodzinach zastępczych umieszczona jest większa ilość dzieci, niż w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Świadczy to również o tym, że w Domu dla Dzieci, przebywają starsi wychowankowie, którzy mają mniejsze szanse na przysposobienie ze względu na wiek.

Wychowankowie w wyżej wymienionych placówkach są przygotowywani przez wychowawców, specjalistów do usamodzielnienia się poprzez włączenie ich we wszystkie czynności gospodarczo-domowe. Nabywają umiejętności gospodarowania pieniędzmi oraz planują dalszą drogę życiową.

Bardzo ważnym elementem systemu pieczy zastępczej w powiecie sztumskim jest funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych. Daje to możliwość zapewnienia opieki i wychowania dzieciom w trudnych sytuacjach życiowych, borykającymi się z różnorakimi problemami.

3. 3 Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

Kolejnym ważnym zadaniem realizowanym przez powiat jest organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą. Największym problemem, z jakim borykają się osoby usamodzielniane jest trudność w pozyskaniu mieszkania. Wyżej wymienione osoby często cechują się zbyt niską motywacją do podjęcia edukacji lub uzyskania kwalifikacji zawodowych. Działania wspierające proces usamodzielnienia powinny być bardziej efektywne, umożliwiające młodym ludziom rozpoczęcie samodzielnego życia. Rozważyć zatem można powstanie mieszkań chronionych dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

Poniżej zostanie przedstawiona tabela w ujęciu ilościowym osób usamodzielnianych korzystających z trzech form wsparcia na przestrzeni 3 lat.

Tab. nr 9. Liczba osób usamodzielniających się korzystających z poszczególnych form pomocy

Rok	**2016**		**2017**		**2018**	
	Instytucjonalna piecza zastępcza	Rodzinna piecza zastępcza	Instytucjonalna piecza zastępcza	Rodzinna piecza zastępcza	Instytucjonalna piecza zastępcza	Rodzinna piecza zastępcza
Pomoc na kontynuowanie nauki	9	30	7	27	3	25
Pomoc na usamodzielnienie	3	12	5	6	1	8
Pomoc na zagospodarowanie	4	7	3	7	0	10
Łącznie	**16**	**49**	**15**	**40**	**4**	**43**

Źródło: dokumentacja Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Jak wynika z powyższej tabeli większa liczba osób korzystających z pomocy na kontynuowanie nauki to wychowankowie, którzy opuścili rodzinną pieczę zastępczą. Wynik ten adekwatny jest do większej liczebności dzieci przebywających w rodzinach zastępczych. Uwidacznia się niewielki spadek ilości osób korzystających z wyżej wymienionej pomocy na przestrzeni 3 lat. Świadczy to o tym, iż wychowankowie coraz dłużej przebywają w pieczy zastępczej, aż do ukończenia konkretnego etapu kształcenia.

W związku z powyższym osoby pełniące funkcję wychowawcy, czy rodzica zastępczego powinni baczniej przygotowywać wychowanków do samodzielności oraz uzyskiwania zawodu.

3. 4 Finansowanie pieczy zastępczej

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko, przysługuje świadczenie na pokrycie jego kosztów utrzymania, nie niższe niż kwota:

- 694 zł miesięcznie - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- 1.052 zł miesięcznie - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej, lub rodzinnym domu dziecka.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka do świadczenia przysługuje również dodatek wychowawczy w kwocie 500 zł miesięcznie. Ponadto wraz z rozpoczęciem roku szkolnego dzieci z rodzin zastępczych w 2018 roku otrzymały jednorazowe świadczenie w kwocie 300 zł w ramach programu "Dobry start".
Rodzinom zastępczym, u których umieszczone jest dziecko legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności przysługuje dodatek w kwocie 211 zł miesięcznie.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka starosta może przyznać:
1. Dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
2. Świadczenie na pokrycie:
a) niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo,
b) kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo.

Rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinnym dom dziecka przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż kwota 2000 zł miesięcznie. Rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż kwota 2600 zł miesięcznie.

Tab. nr 10. Wydatki i dochody na rzecz pieczy zastępczej w latach 2017-2018

Wydatki i dochody	**2017**	**2018**
Świadczenia wypłacane rodzinom zastępczym w tym:	1.906.064	1.764.981
Dodatek wychowawczy	770.042	718.991
Dobry start	0	38.700
Wynagrodzenia i pochodne dla rodzin zastępczych zawodowych,	495.627	552.108

rodzinnych domów dziecka i osób do pomocy		
Świadczenia wypłacane pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych	139.168	150.439
Świadczenia wypłacane pełnoletnim wychowankom placówek	56.058	13.631
Dotacja dla placówek op.-wychowawczych prowadzonych przez Fundację	1.070.760	1.085.200
Dotacje przekazywane do innych powiatów za nasze dzieci w rodzinach zastępczych	196.879	172.736
Dotacje przekazywane do innych powiatów za nasze dzieci w placówkach op.-wychowawczych	0	174
Zwrot kosztów innych powiatów za dzieci przebywające w rodzinach zastępczych na terenie naszego powiatu	186.287	183.547
Zwrot kosztów innych powiatów za dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez nasz powiat	320.977	373.270
Zwrot kosztów gmin powiatu Sztumskiego za dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	352.099	394.068
Zwrot kosztów gmin powiatu Sztumskiego za dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej	76.644	154.690

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Z powyższych danych wynika, iż nieznaczenie zmniejszyły się świadczenia wypłacane rodzinom zastępczym. Jest to spowodowane tym, że nastąpił spadek rodzin zastępczych spokrewnionych z uwagi na powrót dzieci pod opiekę rodziców biologicznych. Wzrosły natomiast wydatki składające się na wynagrodzenia i pochodne dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka oraz osób do pomocy, ze względu na fakt, iż powstało nowe rdd oraz zatrudniono więcej osób do pomocy przy pracach gospodarskich. W związku z powyższym i tendencją zwyżkową danej kategorii oraz faktem,

iż istnieje potrzeba tworzenia nowych rodzinnych domów dziecka, zapotrzebowanie na finanse rośnie.
Świadczenia wypłacane pełnoletnim wychowankom placówek znacznie zmalały, ze względu na to, że w roku 2018 pomoc finansową otrzymało zaledwie 4 wychowanków.
Uwidacznia się również większa odpłatność gmin za dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Świadczy to o tym, iż w roku 2018 napłynęło do placówek opiekuńczo-wychowawczych większość dzieci z terenu powiatu sztumskiego.

Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej ponosi wydatki w wysokości 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim roku pobytu dziecka, 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Dochody otrzymywane z tego tytułu przedstawione zostaną na poniższej tabeli.

Tab. nr 11. Odpłatność gmin za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w 2018 roku

Gminy	**Ilość Dzieci**	**Kwota**
Sztum	29	154.056
Dzierzgoń	29	163.723
Mikołajki Pomorskie	5	7.789
Stary Dzierzgoń	19	123.492
Stary Targ	12	71.713

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Z upływem lat wzrasta kwota ponoszona przez gminy z tytułu pobytu dziecka w pieczy zastępczej, z uwagi na to, iż dzieci przebywają w rodzinach zastępczych długoterminowo. Świadczy to również o tym, że świadczenia wypłacane rodzinom zastępczym rosną. Najwyższą odpłatność ponosi gmina Dzierzgoń, kolejno Sztum, Stary Dzierzgoń i Stary Targ. Najniższą odpłatność ponosi gmina Mikołajki Pomorskie. Największa ilość dzieci trafia do pieczy zastępczej z gminy Sztum oraz Dzierzgoń, co przekłada się również na zwiększoną pracę asystentów rodziny oraz wysoką odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Może to również być spowodowane wielkością gmin oraz ilością mieszkańców. Najmniej dzieci umieszczanych jest w rodzinach zastępczych z terenu gminy Mikołajki Pomorskie, co wiąże się z tym, iż gmina ponosi bardzo niską odpłatność wyróżniająca się na tle pozostałych gmin. Przekłada się to również na to, iż w powyższej gminie nie ma potrzeby pracy asystentów z rodzicami biologicznymi, których dzieci umieszczone są w pieczy zastępczej.

V. CELE I ZADANIA PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE SZTUMSKIM NA LATA 2019-2021.

Głównym celem Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2019-2021 jest ***efektywny rozwój systemu pieczy zastępczej ze szczególnym naciskiem na wychowanie dziecka w rodzinnej formie opieki oraz doskonalenie placówek opiekuńczo-wychowawczych***. Program zawiera dodatkowo 4 cele szczegółowe:

1. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu.
2. Efektywna promocja rodzicielstwa zastępczego - pozyskiwanie nowych kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe oraz zawodowe.
3. Zwiększenie wsparcia dla rodzin zastępczych, wychowanków pieczy zastępczej oraz kadry wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
4. Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej.

Cele szczegółowe określają zadania niezbędne do realizacji opisywanego programu. Obrazuje to poniższa tabela, która stanowi harmonogram zadań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej na terenie powiatu sztumskiego.

Tab. nr 12. Harmonogram rozwoju pieczy zastępczej w powiecie sztumskim na lata 2019-2021

Cele szczegółowe	Zadania do realizacji	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu.	Rozwój różnych form wsparcia dla dzieci.	Tworzenie placówek wsparcia dziennego, klubów dla dzieci, świetlic socjoterapeutycznych.	Gminne i miejskie ośrodki pomocy społecznej, PCPR, samorządy gminne, rodziny zastępcze	Liczba placówek wsparcia dziennego, klubów, świetlic socjoterapeutycznych.
	Rozszerzenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego.	Zatrudnienie specjalistów: psychologa, pedagoga, prawnika, terapeuty ds. uzależnień w każdej gminie.		Liczba zatrudnionych specjalistów.
	Umożliwianie rodzinom mediacji rodzinnych.	Zawarcie umów z firmami zewnętrznymi, bądź zatrudnienie mediatorów.		Liczba zawartych umów z firmami zewnętrznymi, bądź liczba zatrudnionych mediatorów.
	Wypromowanie idei wsparcia oraz pomocy w formie rodzin wspierających.	Pozyskiwanie rodzin wspierających.		Liczba rodzin wspierających.
	Umożliwienie podnoszenia umiejętności w zakresie kompetencji społecznych, rodzicielskich i partnerskich.	Prowadzenie szkoleń, treningów, kursów podnoszących umiejętności w zakresie kompetencji społecznych, rodzicielskich i partnerskich, poszerzających wiedzę w zakresie tematyki rozwojowej dziecka oraz twórczego spędzania czasu z nim.		Ilość szkoleń, kursów i treningów.
	Integracja społeczności lokalnej.	Organizowanie wspólnych akcji, wyjazdów, dni otwartych.		Ilość akcji, wyjazdów, dnia otwartych.
	Wsparcie dla rodzin biologicznych, których dzieci przebywają	Objęcie rodziny, której dzieci są w pieczy zastępczej wsparciem asystenta		Liczba przydzielonych asystentów.

	w pieczy zastępczej.	rodziny lub pracownika socjalnego, a także współpraca tych osób z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej.		
	Współpraca rodzin zastępczych z rodzinami biologicznymi.	Umożliwianie przez rodzinę zastępczą kontaktów dzieci z rodzicami biologicznymi.		Kontakt dzieci z rodzicami (osobisty, telefoniczny, poprzez komunikatory społecznościowe).
	Szkolenia dokształcające dla kadry pomocy społecznej.	Organizowanie szkoleń dokształcających dla kadry pomocy społecznej, zgodnie z zadaniami powiatu.		Liczba szkoleń.
2. Efektywna promocja rodzicielstwa zastępczego - pozyskiwanie nowych kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe oraz zawodowe.	Pozyskiwanie rodzin zastępczych zawodowych oraz niezawodowych.	Pozyskiwanie rodzin zastępczych poprzez rozpowszechnianie informacji dotyczących pełnienia funkcji rodziny zastępczej w środowisku lokalnym w każdej możliwej sytuacji.	PCPR, media, instytucje gminne i powiatowe.	Liczba pozyskanych rodzin zastępczych.
		Ogłaszanie informacji o pozyskiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze na stronie internetowej, portalu społecznościowym i w prasie.		Liczba artykułów oraz ogłoszeń.
		Stworzenie nowej grafiki plakatów promujących rodzicielstwo zastępcze. Rozpowszechnianie plakatów dotyczących rodzicielstwa zastępczego w środowisku lokalnym.		Ilość plakatów.
		Przekazywanie informacji o poszukiwaniu kandydatów na rodziny		Ilość przekazanych informacji.

		zastępcze w instytucjach funkcjonujących na terenie powiatu sztumskiego.		
	Promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej w środowisku lokalnym	Obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Promowanie zastępczych form opieki poprzez udział w imprezach okolicznościowych na terenie powiatu sztumskiego. Promowanie rodzicielstwa zastępczego w szkołach. Promowanie zastępczych form opieki na stronie internetowej, portalu społecznościowym i w prasie.	PCPR, Stowarzyszenie rodzicielstwa zastępczego, samorząd powiatowy, placówki oświatowe, media	Liczba Dni Rodzicielstwa Zastępczego. Ilość kampanii i działań promocyjnych. Liczba odbytych spotkań w szkole. Liczba kampanii medialnych w lokalnych mediach.
3. Zwiększenie wsparcia dla rodzin zastępczych, wychowanków pieczy zastępczej oraz kadry wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Zwiększenie wsparcia psychologicznego	Zatrudnienie psychologa na etat. Cykliczne, planowane spotkania z psychologiem w środowisku rodzin zastępczych, a także niezwłoczna wizytacja rodziny zastępczej w przypadku nastąpienia nagłej potrzeby. Konsultowanie sytuacji dziecka poprzez psychologa w środowisku szkolnym –	PCPR (psycholog, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjalista ds. pracy z rodziną)	Liczba podpisanych umów z psychologiem Ilość spotkań w środowisku rodzin zastępczych. Ilość spotkań w środowisku szkolnym.

		spotkanie z wychowawcą szkolnym oraz pedagogiem. Monitorowanie funkcjonowania, potrzeb i problemów dziecka. Rozmowa z dzieckiem poza środowiskiem zastępczym oraz PCPR.		
		Utworzenie grup wsparcia dla poszczególnych typów rodzin zastępczych – spokrewnionych, niezawodowych oraz zawodowych w tym rodzinnych domów dziecka.		Ilość odrębnych grup wsparcia.
		Stworzenie możliwości korzystania pracowników PCPR z formy wsparcia tj. superwizji zorganizowanej przez psychologa.		Liczba superwizji.
		Dyżurowanie psychologa w stałych dniach w tygodniu.		Liczba dni.
		Zwiększenie ilości godzin przeznaczonych na indywidualną opiekę psychologiczną dla wychowanków, w tym cykliczne spotkania terapeutyczne.		Ilość terapii.
		Przeprowadzanie diagnoz psychofizycznych przez psychologa będącego w stałym kontakcie z dzieckiem oraz rodziną, znającego indywidualne potrzeby dziecka, jego zachowania i problemy.		Liczba przeprowadzonych diagnoz.

	Szkolenie dla rodzin zastępczych. Przekształcanie rodzin zawodowych w rodzinne domy dziecka. Wsparcie finansowe rodzin zastępczych. Szkolenie kadry wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Organizowanie szkoleń dla nowych i istniejących rodzin zastępczych. Podpisanie umów z istniejącymi rodzinami zastępczymi o prowadzenie rodzinnych domów dziecka. Pomoc finansowa przyznawana rodzinom zastępczym. Wypłata świadczeń fakultatywnych i obligatoryjnych. Organizowanie szkoleń dla kadry wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	PCPR PCPR, Fundacja Społeczna "Bona Fide", OPS	Liczba szkoleń. Liczba nowo powstałych rodzinnych domów dziecka. Kwota wypłacanych świadczeń. Ilość osób biorących udział w szkoleniu.
4. Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej.	Program dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.	Opracowanie programu dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. Przeprowadzanie rozmów z wychowankami kształtujących świadomość znaczenia posiadania wykształcenia oraz zawodu. Pomoc w wyborze odpowiedniej ścieżki edukacyjnej oraz zawodowej. Informowanie o pomocy przeznaczonej dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. Organizowanie spotkań z wychowankami w wieku 16-18 roku życia celem	PCPR, Rodziny zastępcze, Fundacja Społeczna "Bona Fide" PCPR	Liczba opracowanych programów. Liczba spotkań.

		przekazania informacji na temat procesu usamodzielnienia.		
		Pomoc specjalistyczna dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. Porady psychologiczne, prawne oraz wsparcie pracownika socjalnego.	PCPR, Fundacja Społeczna "Bona Fide"	Ilość osób korzystających ze wsparcia.
		Przyznawanie pomocy finansowej na kontynuowanie nauki oraz usamodzielnienie. Wsparcie rzeczowe na zagospodarowanie.	PCPR	Kwota wypłacanych świadczeń.
	Utworzenie mieszkania chronionego.	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, umożliwianie tymczasowego pobytu w mieszkaniu chronionym.	PCPR, Starostwo Powiatowe w Sztumie	Ilość mieszkań chronionych. Ilość osób korzystających ze wsparcia.

561

VI LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W LATACH 2019-2021

Art. 180 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek zaplanowania i określenia corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych. W związku z tym na kolejne 3 lata programowania należy ustalić taki limit. Zakłada się, że w każdym roku stworzone zostaną warunki do powstania 1 nowej rodziny zawodowej, uzyskując w roku 2021 limit 16 rodzin zawodowych.

Limity rodzin zawiera poniższa tabela.

Tab. nr 13. Limit rodzin zastępczych zawodowych

Lata	**Liczba rodzin zawodowych**
2019	14
2020	15
2021	16

VII ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania założeń Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2019-2021 będą środki finansowe pochodzące z :

- budżetu powiatu sztumskiego,
- budżetu państwa,
- budżetu samorządów gminnych,
- budżetów powiatowych,
- pozyskanych ze źródeł zewnętrznych, w tym z Funduszy Europejskich.

VIII BENEFICJENCI PROGRAMU

Beneficjentami Programu będą:

- rodziny zastępcze,
- osoby prowadzące rodzinne domy dziecka,

- dzieci przebywające w pieczy zastępczej,
- rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- osoby usamodzielniane opuszczające pieczę zastępczą,
- kandydaci do pełnienia funkcji rodzin zastępczych lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka,
- rodziny pomocowe,
- osoby kierujące oraz wychowawcy placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- kadra instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

IX REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem Programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie, przy współpracy:

- rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka,
- rodzin pomocowych,
- placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- Kuratorów Sądu Rejonowego w Kwidzynie,
- Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej,
- organizacji pozarządowych,
- Kościoły i związki wyznaniowe,
- Policji,
- ośrodków pomocy społecznej,
- placówek oświatowych,
- lokalnych mediów.

X MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Głównym realizatorem Programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie, które będzie również odpowiedzialne za monitoring i ewaluację Programu.

Monitoring programu odbywać się będzie poprzez ocenę stopnia realizacji Programu na podstawie osiągniętych wskaźników.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

Informacje z realizacji Programu przedkładane będą Zarządowi Powiatu i Radzie Powiatu co roku, łącznie ze sprawozdaniem z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.